

การคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของจำเลยซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนใน ชั้นพิจารณา: กรณีศึกษาอัตราโทษทางอาญา

คุณณัฐ ตักดิกร*

อัจฉริยา ชูตินันทน์**

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาถึงการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของจำเลยซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นพิจารณา กรณีศึกษาอัตราโทษทางอาญา ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 โดยมุ่งทำการศึกษาเฉพาะโทษทางอาญาในการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลของจำเลยซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นพิจารณาเท่านั้น เนื่องจากสิทธิส่วนบุคคลของจำเลยซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะต้องได้รับการเคารพและคุ้มครอง เพื่อให้ผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนเหล่านั้นสามารถกลับมาใช้ชีวิตในฐานะพลเมืองที่ดีคนหนึ่งในสังคม โดยปราศจากการถูกดูหมิ่นเหยียดหยามจากคนในสังคม

จากการศึกษาพบว่า การคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของจำเลยซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นพิจารณา ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอโดยมีสาเหตุมาจากความไม่ชัดเจนของบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับขอบเขตการอนุญาตให้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของจำเลยซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นพิจารณาประกอบกับการกำหนดความรับผิดชอบและบทกำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนนั้น ไม่ได้สัดส่วนกับความรับผิดชอบของบุคคลในทางอาญา ทำให้ขาดประสิทธิภาพในการข่มขู่หรือยับยั้งมิให้มีการกระทำความผิดหรือลดการกระทำความผิดซ้ำและเมื่อนำไปเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศ คือ ประเทศแคนาดา ประเทศออสเตรเลียและประเทศฝรั่งเศส พบว่ามีการกำหนดขอบเขตการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของจำเลยซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นพิจารณาอย่างชัดเจนรัดกุมและมีการกำหนดความรับผิดชอบและบทกำหนดโทษที่ได้สัดส่วน เหมาะสมกับความรับผิดชอบของบุคคลในทางอาญา ทำให้สามารถข่มขู่หรือยับยั้งมิให้มีการกระทำความผิดและลดการกระทำความผิดซ้ำ

ดังนั้นผู้เขียนเสนอว่าควรมีการแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายโดยกำหนดขอบเขตการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของจำเลยซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นพิจารณาให้มีความชัดเจน มีการกำหนดความรับผิดชอบและบทกำหนดโทษที่ได้สัดส่วนที่เหมาะสมกับความรับผิดชอบของบุคคลในทางอาญา เพื่อการคุ้มครอง

* นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ สาขาศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

** ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

สวัสดิภาพและสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของจำเลยซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นพิจารณา ทั้งนี้ เพื่อสนองตอบต่อเจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนี้ได้อย่างแท้จริง

ABSTRACT

The objective of this thesis is to explore the protection of child and juvenile defendant's rights from disclosing information in criminal proceedings. A case study of penalty degrees in accordance with the Juvenile and Family Court Procedure Act B.E. 2553 (2010) will be examined. The study highlights penalties imposed for disclosing information for the protection of children and juvenile's rights in criminal proceedings. Their individual rights are of an important issue that must be protected to assist alleged children and juveniles to reintegrate into the community upon their release without being defamed or degradingly treated.

The research argues that the protection of child and juvenile defendant's rights from disclosing information in criminal proceedings in accordance with the Juvenile and Family Court Procedure Act B.E. 2553 (2010) is ineffective as a result of ambiguity of the provisions in relation to the limitations of such disclosure. Imposition of liabilities and punishments on offenders is not proportional to the criminal liability. Restriction and decline of offences or repeated offences are also found ineffective. In contrast to the provisions of the acts of Canada, Australia and France, punishments and liabilities for this matter are imposed clearly and proportionately on the culprit's liabilities. The relevant provisions of these three countries can help to retrain, decline criminal offences and protect them from repeated offence.

As a result, the thesis recommends that the provisions should be amended by limiting obvious scopes of disclosure of children and juvenile defendants' information in criminal proceedings. Liabilities and penalties for this offense should also be imposed on the degrees of criminal offences. That will be for the benefit of the protection of well-being and rights of and juvenile defendant in case of the disclosure of information during criminal proceedings. This solution will be in line with the true spirit of this act.

1. บทนำ

ปัจจุบันมีเด็กและเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิดอาญาจำนวนมาก ตามสถิติของสำนักงานศาลยุติธรรม จำนวนคดีอาญาที่เด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีมีประมาณ 30,000-40,000 คดี คดีอาญาส่วนใหญ่ที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดเป็นเรื่องเกี่ยวกับพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พระราชบัญญัติจราจรทางบก ความผิดฐานลักทรัพย์ พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน ความผิดหลูโทษ เป็นต้น นอกจากเด็กและเยาวชนจะเป็นผู้กระทำความผิดอาญาแล้ว เด็กและเยาวชนยังคงเป็นเหยื่อหรือผู้ถูกกระทำด้วยเนื่องจากเด็กและเยาวชนมีสภาวะทางร่างกายและจิตใจที่ยังอ่อนประสบการณ์ ขาดการอบรมสั่งสอน รวมทั้งสภาพทางสังคมและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันบีบบังคับให้เด็กและ

เยาวชนต้องกระทำความผิดหรือตกเป็นผู้ถูกระทำความผิดอาญาได้ง่ายการนำเสนอข่าวในปัจจุบัน ไม่ว่าจะทางสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ เช่น Google Twitter Line ฯลฯ หรือสื่อโทรทัศน์ ต่างมีการเสนอข้อมูลข่าวสารเพื่อสนองความใคร่รู้ถึงเหตุการณ์ต่างๆ ของประชาชน ทำให้เกิดการแข่งขันรูปแบบการนำเสนอข้อมูลข่าวสารให้มีความน่าสนใจ สื่อมวลชนในยุคปัจจุบันจึงพยายามนำเสนอภาพเนื้อหาและรูปแบบของข่าวให้มีความชัดเจน ลึกซึ้ง และเจาะลึกถึงตัวผู้กระทำความผิด หรือตัวผู้ถูกระทำความผิด หลายครั้งมีการลงพื้นที่ในสถานที่เกิดเหตุหรือภูมิลำเนา รวมทั้งการสัมภาษณ์เจาะลึกตัวผู้กระทำความผิด หรือตัวผู้ถูกระทำความผิดเอง ครอบครัว ญาติ ผู้ใกล้ชิดอื่นๆ เพื่อค้นหาสาเหตุการกระทำความผิด การตกเป็นเหยื่อ ประวัติส่วนตัว ประวัติครอบครัว และประวัติการกระทำความผิด ซึ่งการนำเสนอข่าวดังกล่าวกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลของเด็กและเยาวชนเป็นอย่างมาก

ตามหลักกฎหมายอาญาให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะมีคำพิพากษาของศาลว่าเป็นผู้กระทำความผิด ดังนั้น การนำข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กและเยาวชนไปเปิดเผยจึงอาจเป็นการตีตราและเป็นการสร้างตราบาปให้แก่เด็กและเยาวชน ทำให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงและอาจส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนในการดำรงชีวิตในสังคมในอนาคตต่อไป

กฎหมายไทยในปัจจุบันเกี่ยวกับการเสนอข่าวในคดีอาญา ซึ่งกฎหมายระบุไว้ชัดเจนว่าหากสื่อเสนอข่าวที่ขัดต่อกฎหมาย และผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับผลกระทบต่อการนำเสนอ สามารถดำเนินการได้ตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดฐานหมิ่นประมาท ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326 ความผิดฐานหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณา ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 328 และตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ในเรื่องเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลของเด็กและเยาวชนในชั้นการพิจารณาพิพากษาคดี บัญญัติไว้ในมาตรา 130 มาตรา 136 และมาตรา 153 ยังมีอัตราโทษที่ไม่ได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของการกระทำความผิด ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 192 ทำให้ไม่เกิดความเกรงกลัวและไม่สามารถยับยั้งการกระทำความผิดในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของจำเลยที่เป็นเด็กและเยาวชนในชั้นพิจารณาได้ ดังนั้นข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กและเยาวชนจึงถูกเปิดเผย และเกิดความเสียหายทางชื่อเสียงเป็นอย่างมาก

2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของจำเลยซึ่งเป็นเด็กเยาวชนในชั้นพิจารณา

2.1 ความหมายของสิทธิส่วนบุคคล

คำว่า สิทธิส่วนบุคคล นี้เป็นสิทธิที่กฎหมายรับรองและให้ความคุ้มครองบุคคลที่จะไม่ถูกสอดแทรกเข้าไปเกี่ยวข้องในความเป็นอยู่ส่วนตัวจากบุคคลอื่น ซึ่งบุคคลย่อมมีอิสระในความเป็นอยู่ส่วนตัว เช่น บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะใช้ชื่อของตนแต่เพียงผู้เดียวและมีสิทธิที่จะป้องกันไม่ให้บุคคลอื่นใช้ชื่อของตนด้วย

ศาสตราจารย์ Alan F. Westin ให้ความหมายว่า สิทธิในชีวิตส่วนตัวเป็นเรื่องความสมัครใจของบุคคลที่จะเลือกถอนตนเองจากสังคมส่วนรวมไม่ว่าโดยการแสดงออกทางร่างกายหรือจิตใจ รวมถึงเรื่องที่ต้องการจะอยู่อย่างสันโดษหรือเฉพาะกลุ่มภายใต้เงื่อนไขว่าจะไม่ถูกรบกวนหรือขัดขวาง¹

Black's Law Dictionary ได้ให้ความหมายของสิทธิในชีวิตส่วนตัวไว้ว่า หมายถึงสิทธิของบุคคลที่จะอยู่โดยลำพังเสรี ปราศจากการรบกวนจากบุคคลภายนอก กล่าวโดยทั่วไปสิทธิในชีวิตส่วนตัวเป็นสิทธิที่ปลอดจากการแทรกแซงจากรัฐในกิจกรรมของแต่ละบุคคล โดยเป็นเสรีภาพขั้นมูลฐานของแต่ละบุคคลที่จะเลือกในการดำเนินชีวิตของตน ไม่ว่าในเรื่องครอบครัว หรือเรื่องความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น หรือเป็นเสรีภาพส่วนบุคคลที่จะถอนตนเองจากการที่จะถูกพิจารณาโดยสังคมถ้าเขาเลือกที่จะทำเช่นนั้น

ในศตวรรษที่ 20 นั้น สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว ได้ขยายความเป็นส่วนตัวในการติดต่อสื่อสารกันทางจดหมายและยังครอบคลุมถึงการคุ้มครองความเป็นส่วนตัวในเรื่องอื่นอย่างกว้างขวาง เช่น ความเป็นส่วนตัวในการคบค้าสมาคมกับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือการมีญาติมิตร ความเป็นส่วนตัวเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตเกี่ยวกับเพศ และรวมถึงการคุ้มครองความลับต่าง ๆ ของบุคคล เช่นความลับในกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน ความลับในวิชาชีพ เป็นต้น

สิทธิส่วนบุคคล หรือ สิทธิความเป็นส่วนตัว(Right to Privacy) นั้น ที่ประชุม ICJ (International Commission of Jurists) ในการประชุมที่กรุงสต็อกโฮล์มประเทศสวีเดน เมื่อปี ค.ศ. 1967 ได้ให้ความหมายว่าเป็นสิทธิที่จะอยู่ลำพัง โดยการรบกวนน้อยที่สุดและขยายความไปถึงสิทธิของปัจเจกชนที่จะดำเนินชีวิต โดยการคุ้มครองจากสิ่งเหล่านี้ ได้แก่การแทรกแซงในความเป็นส่วนตัว ครอบครัว เคหสถานการแทรกแซงในทางกายภาพ ในทางจิตใจ เสรีภาพในทางความคิดหรือเกียรติยศ ชื่อเสียงการไขข่าวข้อความให้แพร่หลาย อันขัดต่อความจริงอันทำให้เกิดความเสื่อมเสียต่อสาธารณชน การเปิดเผยข้อเท็จจริงที่ไม่ถูกต้องอันเป็นที่น่าอับอายเกี่ยวกับชีวิตการใช้ชื่อหรือเครื่องหมายชี้เฉพาะหรือภาพโดยไม่มีอำนาจการสืบความลับ การสอดรู้สอดเห็น การเฝ้าดู การรบกวนการแทรกแซงการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน การเปิดเผยข้อมูลอันเป็นความลับซึ่งผู้กระทำได้มาจากการประกอบวิชาชีพนั้นการใช้งานโดยมิชอบซึ่งการติดต่อสื่อสารส่วนบุคคล

2.2 หลักในการคุ้มครองจำเลยซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นพิจารณา

2.2.1 หลักนิติรัฐ

หลักนิติรัฐนั้นเป็นการกล่าวถึงลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชน² โดยมีความหมายว่ารัฐที่นับถือกฎหมายหรือยกย่องกฎหมายเป็นใหญ่ เป็นรัฐที่ยอมตนอยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายซึ่งรัฐนั้นเองเป็นผู้ตราขึ้น และรัฐยอมรับรองและให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของราษฎรไว้ในกฎหมายสูงสุดของรัฐ รัฐต้องให้คำมั่นต่อราษฎรว่าองค์กรเจ้าหน้าที่ของรัฐจะเข้าแทรกแซงสิทธิและเสรีภาพของราษฎรได้ก็ต่อเมื่อมีกฎหมายบัญญัติไว้อย่างชัดเจนและเป็นการทั่วไปว่าให้องค์กร

¹ ชูชีพ ปิณฑะศิริ. (2525). “การละเมิดสิทธิส่วนตัว.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. น. 14-15.

² วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. (2538). สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพฯ: วิญญูชน. น. 40.

เจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามาแทรกแซงสิทธิและเสรีภาพของราษฎรได้ในกรณีใดและภายในขอบเขตอย่างไร ทั้งนี้กฎหมายจะให้อำนาจแก่องค์กรเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามาแทรกแซงสิทธิและเสรีภาพของราษฎรได้ก็แต่เพียงเท่าที่จำเป็นแก่การธำรงไว้ซึ่งผลประโยชน์สาธารณะ³ หลักนิติรัฐ ประกอบไปด้วยหลักการย่อย 8 ประการ⁴

2.2.2 หลักประกันในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

สิทธิในเสรีภาพของบุคคล คือ อำนาจของบุคคลที่กฎหมายรับรองในอันที่จะกระทำการหรืองดเว้นกระทำการใดตามที่ตนต้องการ ส่วนสิทธิในความเสมอภาค คือ อำนาจในอันที่จะเรียกร้องให้รัฐปฏิบัติต่อสิ่งที่มีสาระสำคัญเหมือนกันให้เหมือนกัน และปฏิบัติต่อสิ่งที่มีสาระสำคัญแตกต่างกันให้แตกต่างกันออกไปตามสภาพของสิ่งนั้นๆ ในรัฐที่เป็นนิติรัฐ การใช้อำนาจรัฐไม่ว่าจะเป็นไปในลักษณะใดเพื่อเข้าไปจำกัดสิทธิและเสรีภาพของราษฎร ไม่สามารถทำตามอำเภอใจได้ เนื่องจากผู้ที่ใช้อำนาจจะต้องผูกพันกับหลักการต่าง ๆ หลายประการ โดยถึงแม้แต่องค์กรนิติบัญญัติจะเป็นองค์กรที่มีความชอบธรรมในระบอบประชาธิปไตยมากที่สุด แต่การใช้อำนาจตรากฎหมายก้าล่วงสิทธิของราษฎรนั้น องค์กรนิติบัญญัติต้องคำนึงถึงหลักการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้หลักความพอสมควรแก่เหตุ หลักการคุ้มครองสภานิติบัญญัติแห่งสิทธิและเสรีภาพหลักการมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปของกฎหมายและหลักการห้ามตรากฎหมายใช้บังคับเฉพาะกรณีและเฉพาะบุคคลและหลักการอ้างบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมาย

2.2.3 หลักการชั่งน้ำหนัก ระหว่างประโยชน์สาธารณะ กับประโยชน์ของเด็ก

นักกฎหมายของไทยให้ความหมายของคำว่า ประโยชน์สาธารณะไว้ เช่นศาสตราจารย์ ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ ว่า ประโยชน์สาธารณะเป็นวัตถุประสงค์ของการดำเนินการของรัฐเพื่อตอบสนองความต้องการของคนส่วนใหญ่⁵ และศาสตราจารย์ ดร.วรพจน์ วิส्रุตพิชญ์ ให้ความหมายของประโยชน์สาธารณะว่าเป็นความต้องการอันร่วมกันของราษฎรที่ต้องการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ ความกินดีอยู่ดีทั้งในทางกายภาพและในทางจิตใจของราษฎรแต่ละคน ความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีในสังคม⁶

หลักประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชนปรากฏครั้งแรกโดยศาลยุติธรรมประเทศอังกฤษในคดี Blissetts Case (ค.ศ. 1765) ซึ่งเป็นคดีที่ตัดสินเกี่ยวกับการใช้อำนาจปกครองบุตร โดยคำพิพากษาของศาลตอนหนึ่งว่า “ถ้าคุณทั้งสองฝ่ายไม่เห็นด้วย ศาลจะกระทำการบางสิ่งซึ่งปรากฏอันเป็นสิ่งที่ดีที่สุดในสำหรับเด็ก” ซึ่งหลักเกณฑ์คดีดังกล่าวศาลได้ใช้ดุลพินิจในการดำเนินคดีโดยยึดหลักประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ แต่การใช้ดุลพินิจของผู้พิพากษาในคดีนี้ยังมีได้ให้ความหมายคำว่า “ประโยชน์สูงสุดของเด็ก” ไว้ว่า

³ พจนานุกรมเมือง. (2550). หลักกฎหมายมหาชน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. น. 55-56.

⁴ บรรเจิด ลิงคะเนติ. (2547). หลักพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วิญญูชน. น. 25-37.

⁵ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2538). กฎหมายมหาชน เล่ม 3 ที่มาและนิติวิธี. กรุงเทพฯ: นิติธรรม. น. 333.

⁶ วรพจน์ วิส्रุตพิชญ์. (2540). หลักการพื้นฐานของกฎหมายปกครอง. กรุงเทพฯ: วิญญูชน. น. 21.

ชัดเจน นอกจากศาลอังกฤษแล้วยังมีนักวิชาการอีกหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่าประโยชน์สูงสุดของเด็กไว้แตกต่างกัน

สำหรับประเทศไทย วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล ได้ให้คำจำกัดความ “ประโยชน์สูงสุดของเด็ก” หมายถึง สิทธิประโยชน์ของเด็กทั้งปวงที่พึงมีพึงได้ในฐานะที่เกิดมาและมีชีวิตรอดอยู่ภายในกรอบอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 ที่ให้การรับรองไว้ หรือโดยสามัญสำนึกของวิญญูชนทั่วไปย่อมเห็นได้ว่าเป็นสิทธิประโยชน์ของเด็ก ดังนั้นในการตรากฎหมายไม่ว่าจะเป็นกฎหมายที่กำหนดบทลงโทษแก่เด็กหรือกฎหมายกำหนดวิธีปฏิบัติต่อเด็กที่กระทำความผิดจะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ โดยมีจุดเน้นที่การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กมิใช่คุ้มครองสวัสดิภาพของสังคมโดยมองว่าเด็กเป็นตัวทำลายสวัสดิภาพสังคม⁷

หลักการว่าด้วยประโยชน์สูงสุดสำหรับเด็กนั้นมิมีพื้นฐานมาจากความต้องการของเด็กตามธรรมชาติและความต้องการดังกล่าวถือได้ว่าเป็นประดิษฐกรรมทางวัฒนธรรม (Cultural Construction) จึงกล่าวได้ว่าความต้องการของเด็กเพื่อนำไปสู่ประโยชน์สูงสุดสำหรับเด็กต้องพิจารณาจากหลายๆ แง่มุม ได้แก่ ความต้องการด้านสุขอนามัย ความต้องการปรับตัวทางสังคม ความต้องการในแง่ของการกำหนดวัฒนธรรม ตลอดจนความต้องการในการเป็นที่ยอมรับในสังคม และใช้ชีวิตอย่างเท่าเทียม ปราศจากการบรรทัดฐานทางสังคม⁸ ดังนั้น ในการบัญญัติกฎหมายไม่ว่าจะเป็นกฎหมายที่กำหนดวิธีการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด หรือกฎหมายที่กำหนดวิธีการลงโทษต่อเด็กและเยาวชนก็ย่อมจะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็กประกอบกับมีจุดมุ่งเน้นในการคุ้มครองสิทธิและสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ⁹

2.3 สิทธิส่วนบุคคลของจำเลยซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนตามกฎหมายระหว่างประเทศ

2.3.1 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 (International on Civil and Political Rights – ICCPR)

---

⁷ วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล. (2537 , กันยายน-ตุลาคม). “มาตรฐานการปฏิบัติต่อเด็กที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก.” วารสารดุลพาห. น. 19.

⁸ ปิยะวดี เดียวตระกูล. (2557). “การคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชนในการดำเนินคดีอาญา: ศึกษาปัญหาและผลกระทบอันเกิดจากการไม่โอนคดีเด็กและเยาวชนตามมาตรา 96 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์. น. 14

⁹ มาตาลักษณ์ ออรุ่งโรจน์, เพียว ศรีแสงทอง, ชัชวาล เทียมถนอม และปิติ โพธิ์วิจิตร. (2551). โครงการวิจัยเพื่อติดตามประเมินผลการจัดให้มีสหวิชาชีพในการสอบปากคำเด็ก ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133 ทวิ (รายงานผลการวิจัย). สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. น. 47-48.

กติกานี้ได้กล่าวถึงสิทธิของเด็ก และเยาวชนที่กระทำผิดที่จะต้องได้รับการรับรอง และคุ้มครองเอาไว้พอสมควร โดยให้ความสำคัญกับการแยกผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน ออกจากผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่¹⁰ ข้อ 10

1. บุคคลทั้งปวงที่ถูกลิดรอนเสรีภาพต้องได้รับการปฏิบัติด้วยความมีมนุษยธรรม และความเคารพในศักดิ์ศรีแต่กำเนิดแห่งความเป็นมนุษย์

2. (ก) ยกเว้นในสถานการณ์พิเศษ ผู้ต้องหาต้องได้รับการจำแนกออกจากผู้ต้องโทษ และต้องได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างออกไปให้เหมาะสมกับสถานะที่ไม่ใช่ผู้ต้องโทษ

(ข) ต้องแยกผู้ต้องหาที่เป็นเด็กและเยาวชนออกจากผู้ต้องหาที่เป็นผู้ใหญ่ และให้นำตัวขึ้นพิจารณาพิพากษาคดีให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้

3. ระบบราชทัณฑ์ต้องประกอบด้วย การปฏิบัติต่อนักโทษ โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญที่จะให้นักโทษกลับตัวและฟื้นฟูทางสังคม ผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนต้องได้รับการจำแนกออกจากผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ และต้องได้รับการปฏิบัติให้เหมาะสมกับวัยและสถานะทางกฎหมาย

ดังนั้น เพื่อให้ได้รับการพิจารณาคดี และการคุ้มครองที่เหมาะสมกับวัย และการกำหนดวิธีพิจารณาคดีสำหรับเด็กและเยาวชน โดยมีจุดประสงค์ในการแก้ไขความประพฤติมากกว่าการลงโทษ¹¹

กติกานี้ได้ยอมรับฐานะของเด็กที่เป็นบุคคลคนหนึ่ง ดังนั้นเด็กย่อมได้รับประโยชน์จากสิทธิพลเมืองทั้งปวงเท่าที่บัญญัติไว้และบทบัญญัติอื่นๆ หลายข้อได้แสดงอย่างชัดเจนว่ารัฐภาคีต้องจัดให้มีมาตรการต่างๆ โดยมีแนวคิดที่ต้องการให้ความคุ้มครองเด็กมากกว่าผู้ใหญ่¹²

2.3.2 กฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวแก่คดีเด็กและเยาวชน ค.ศ. 1985 (กฎแห่งกรุงปักกิ่ง)

โดยให้ประเทศสมาชิกพึงแสวงหาหนทางคุ้มครองสวัสดิภาพของเยาวชน และครอบครัวของเยาวชนโดยสอดคล้องกับประโยชน์ทั่วไปของประเทศ และมีจุดมุ่งหมายเพื่อคุ้มครองเยาวชนควบคู่ไปกับการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมนั้นในขณะเดียวกัน¹³ และกฎมาตรฐานขั้นต่ำนี้ใช้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นเยาวชนทุกคนโดยเสมอภาค ไม่มีการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งความแตกต่างใดๆ ทั้งปวง

วัตถุประสงค์ของกฎมาตรฐานฉบับนี้ คำว่า เยาวชน หมายถึง เด็กหรือผู้เยาว์ซึ่งโดยระบบกฎหมายของประเทศนั้นๆ จะต้องได้รับการปฏิบัติแตกต่างจากผู้ใหญ่กรณีที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับความผิดอาญา และคำว่าผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน หมายถึงเด็กหรือผู้เยาว์ที่ถูกกล่าวหาหรือพิสูจน์แล้วว่าได้กระทำความผิดทางอาญาและแต่ละประเทศจะต้องกำหนดให้มีกฎหมายและระเบียบข้อบังคับโดย

¹⁰ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 ข้อที่ 10 (2) (b).

¹¹ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 ข้อที่ 14 (4).

¹² กุลพล พลวัน. (2547). *สิทธิมนุษยชนในสังคมโลก*. กรุงเทพฯ: นิติธรรม, น. 257.

¹³ กฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวแก่คดีเด็กและเยาวชน ค.ศ. 1985 (กฎแห่งกรุงปักกิ่ง) ข้อ 1.

เฉพาะที่ใช้กับกรณีผู้กระทำความผิดที่เป็นเยาวชนตลอดจนหน่วยงานที่มีบทบาท หน้าที่ในกระบวนการ ยุติธรรมสำหรับเยาวชน โดยเฉพาะ¹⁴

ระบบกระบวนการยุติธรรมสำหรับเยาวชนจะต้องเน้นความสำคัญไปที่สวัสดิภาพของเยาวชน และในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดที่เป็นเยาวชนนั้นจะต้องให้ได้สัดส่วนที่เหมาะสมกับตัวผู้กระทำความผิดและพฤติการณ์ของความผิดนั้น¹⁵ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการที่หลากหลายของเยาวชนและความหลากหลายของมาตรการต่างๆ สำหรับผู้กระทำความผิดที่เป็นไปได้นั้น

หลักประกันพื้นฐานเกี่ยวกับวิธีพิจารณาความ เช่น ข้อสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลเป็นผู้บริสุทธิ์ พึงได้รับการคุ้มครองและกำหนดอย่างชัดเจนสำหรับในทุกขั้นตอนของการดำเนินคดี¹⁶

การดำเนินคดีนั้นจะต้องคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของเยาวชนผู้นั้นอย่างดีที่สุดและต้องกระทำภายใต้บรรยากาศแห่งความเข้าใจเอาใจเยาวชน¹⁷ และพึงจัดให้มีการศึกษาอบรมเชิงวิชาชีพเป็นพิเศษรวมทั้งการฝึกอบรมภายในหน่วยงานและหลักสูตรที่เสริมสร้างสมรรถภาพและความรู้ที่เหมาะสมอื่นๆ ให้กับบุคลากรทุกคนที่ทำงานด้านคดีเยาวชน¹⁸

2.3.3 อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 (Convention on the Rights of the Child 1989)

อนุสัญญาสิทธิเด็กที่เข้ามาเสริมปฏิญญาสิทธิเด็กตกลงที่จะใช้มาตรการทางนิติบัญญัติที่เหมาะสมตามแต่ทรัพยากรที่พึงมี ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กของสหประชาชาตินี้ได้กำหนดมาตรฐานให้องค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการแห่งรัฐภาคีพึงถือเป็นแนวเพื่อปฏิบัติต่อเด็กที่กระทำผิด โดย มาตรฐานด้านนิติบัญญัติในการใช้อำนาจนิติบัญญัติในการตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเด็กไม่ว่ากรณีใดๆ รัฐภาคีต้องคำนึงถึงหลักการ ดังต่อไปนี้

1. หลักผลประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสิ่งสำคัญและลำดับแรก
2. หลักไม่เลือกปฏิบัติ
3. ต้องสอดคล้องกับอนุสัญญา

---

¹⁴ กฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวแก่คดีเด็กและเยาวชน ค.ศ. 1985 (กฎแห่งกรุงปักกิ่ง) ข้อ 2.

¹⁵ กฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวแก่คดีเด็กและเยาวชน ค.ศ. 1985 (กฎแห่งกรุงปักกิ่ง) ข้อ 5.

¹⁶ กฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวแก่คดีเด็กและเยาวชน ค.ศ. 1985 (กฎแห่งกรุงปักกิ่ง) ข้อ 7.

¹⁷ กฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวแก่คดีเด็กและเยาวชน ค.ศ. 1985 (กฎแห่งกรุงปักกิ่ง) ข้อ 14.

¹⁸ กฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวแก่คดีเด็กและเยาวชน ค.ศ. 1985 (กฎแห่งกรุงปักกิ่ง) ข้อ 22.

ยอมรับว่า ความสำคัญของความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของเด็ก ในทุกๆประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศกำลังพัฒนา ได้ตกลงไว้ในข้อ 40 ดังนี้

1. รัฐภาคียอมรับสิทธิเด็กทุกคนที่ถูกกล่าวหา ตั้งข้อหา หรือถูกถือว่าได้ฝ่าฝืนกฎหมายอาญา ที่ จะได้รับการปฏิบัติต่อในลักษณะที่สอดคล้องกับการส่งเสริมความสำนึกในศักดิ์ศรีและคุณค่าของเด็ก ซึ่งจะ เสริมความเคารพของเด็กต่อสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของผู้อื่น และในลักษณะที่ต้องคำนึงถึง อายุของเด็กและความปรารถนาที่จะส่งเสริมการกลับคืนสู่สังคม และการมีบทบาทเชิงสร้างสรรค์ของเด็กใน สังคม

2. เพื่อการนี้ และโดยคำนึงถึงบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับตราสารระหว่างประเทศ รัฐภาคีประกัน ว่า

ก) จะไม่มีเด็กคนใดถูกกล่าวหา ตั้งข้อหา หรือถูกถือว่าได้ฝ่าฝืนกฎหมายอาญาโดยเหตุแห่งการ กระทำหรืองดเว้นการกระทำ ซึ่งไม่ต้องห้ามตามกฎหมายภายในหรือกฎหมายภายในหรือกฎหมายระหว่าง ประเทศ ในขณะที่การกระทำหรืองดเว้นการกระทำนั้นเกิดขึ้น

ข) เด็กทุกคนถูกกล่าวหา หรือตั้งข้อหาว่าได้ฝ่าฝืนกฎหมายอาญาอย่างน้อยที่สุดจะได้รับ หลักประกันดังต่อไปนี้

1. ได้รับการสันนิษฐานว่าบริสุทธิ์ จนกว่าจะได้รับการพิสูจน์ว่ามีความผิดตามกฎหมาย
2. ได้รับการแจ้งข้อหาทันทีและโดยตรง และในกรณีที่เหมาะสมโดยบิดามารดา หรือผู้ปกครอง ตามกฎหมายและจะได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย หรือทางอื่นที่เหมาะสม เพื่อการเตรียมและการสู้คดี ของเด็ก

3. ได้รับการตัดสินใจโดยไม่ชักช้า โดยหน่วยงานหรือองค์กรทางตุลาการที่มีอำนาจเป็นอิสระ และเป็นกลางในการพิจารณาความอย่างยุติธรรมตามกฎหมาย ทั้งนี้ ให้มีความช่วยเหลือทางกฎหมายหรือ ทางอื่นที่เหมาะสม เว้นเสียแต่เมื่อพิจารณาเห็นว่าจะไม่เป็นประโยชน์สูงสุดกับเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อ คำนึงถึงอายุเด็ก หรือสถานการณ์ บิดามารดาหรือผู้ปกครองตามกฎหมาย

4. จะไม่ถูกบังคับให้เบิกความหรือสารภาพผิด สามารถซักถามหรือซักค้านพยาน และให้พยาน ของตนเข้ามามีส่วนร่วม และให้มีการซักถามพยานแทนตนภายใต้เงื่อนไขแห่งความเท่าเทียมกัน

5. หากพิจารณาว่าได้มีการฝ่าฝืนกฎหมายอาญา ก็ให้การวินิจฉัยหรือมาตรการใดที่กำหนดโดย ผลของการวินิจฉัยนั้น ได้รับการทบทวนโดยหน่วยงานหรือองค์กรตุลาการที่มีอำนาจเป็นอิสระและเป็น กลางในระดับสูงขึ้นไป

6. ให้มีความช่วยเหลือของล่ามโดยไม่คิดมูลค่า หากเด็กไม่สามารถเข้าใจ หรือพูดภาษาที่ใช้ได้อยู่
7. ในทุกขั้นตอนของกระบวนการพิจารณา ให้เคารพต่อเรื่องส่วนตัวของเด็กอย่างเต็มที่

2.4 หลักเกณฑ์ในการกำหนดความรับผิดชอบและโทษทางอาญา

หลักเกณฑ์ในการกำหนดว่าการกระทำอย่างใดควรเป็นความผิดทางอาญานั้น มีนักกฎหมาย อธิบายหลักเกณฑ์ไว้

ฝ่ายที่เห็นว่าจารีตประเพณี ศาสนาและศีลธรรม มีส่วนสำคัญในการก่อให้เกิดกฎหมายและการปฏิบัติตามกฎหมาย การบังคับให้ปฏิบัติตามกฎหมายไม่ยากลำบาก เพราะผู้คิดที่จะฝ่าฝืนต้องคำนึงถึงเสมอว่าตนมิได้ฝ่าฝืนเฉพาะแต่กฎหมาย แต่ยังฝ่าฝืนมาตรการอื่นๆ ที่ควบคุมสังคมอยู่ด้วย เช่น หลักศีลธรรมทางศาสนา¹⁹ อย่างไรก็ตามมีหลายกรณี que เชื่อว่าผิดศีลธรรมแต่ไม่ผิดกฎหมายอาญา เช่น การพูดโกหก การดื่มสุรา การกระทำบางอย่างไม่ผิดศีลธรรมแต่ผิดกฎหมายอาญา คือไม่เจตนาไม่ประมาท แต่กฎหมายก็ยังบัญญัติว่าการกระทำนั้นเป็นความผิด ดังนั้นจะเห็นได้ว่าศีลธรรมและกฎหมายอาญานั้น ไม่ได้สอดคล้องต้องกันทุกกรณี เราจึงใช้ศีลธรรมเป็นเครื่องกำหนดความผิดอาญาไปตายตัวไม่ได้²⁰ ในทางตะวันตก นักกฎหมายซึ่งเคยเป็นศาสตราจารย์ทางนิติปรัชญา ชื่อ เอช. แอล. เอ. ฮาร์ท (H.L.A. Hart) ได้รับแนวความคิดประเภทเสรีนิยมจากจอห์น สจิวต์มิลล์ (John Stuart Mill) ได้อธิบายหลักเกณฑ์การกำหนดความรับผิดชอบและโทษทางอาญาว่า “เหตุผลในการใช้อำนาจเหนือบุคคลในสังคมที่เจริญแล้วมีอยู่เพียงประการเดียวเท่านั้น คือ เพื่อป้องกันภัยอันจะเกิดขึ้นแก่บุคคลอื่นๆ จะใช้อำนาจนั้นโดยอ้างเหตุว่า เพื่อให้กายและใจของบุคคลนั้นดีขึ้น ย่อมไม่เป็นการเพียงพอ บุคคลไม่อาจที่จะถูกบังคับโดยชอบธรรมให้กระทำหรือละเว้นกระทำโดยอ้างว่าจะทำให้เขาดีขึ้น หรือจะทำให้เขามีความสุขขึ้น หรือในสายตาของผู้อื่นการกระทำหรือละเว้นการกระทำ จะทำให้บุคคลนั้นฉลาดหรือถูกต้องขึ้น”²¹

Herbert L. Packer ได้ให้หลัก 6 ประการในอันที่จะถือว่าการกระทำเรื่องนั้นควรเป็นความผิดอาญาหรือไม่ ดังต่อไปนี้²²

1. การกระทำนั้นเป็นที่เห็นได้ชัดในหมู่ชนส่วนมากว่า เป็นการกระทำที่กระทบกระเทือนต่อสังคม และหมู่ชนส่วนมากมิได้ให้อภัยแก่การกระทำเช่นนั้น
2. ถ้าการกระทำดังกล่าวเป็นความผิดทางอาญาแล้ว จะไม่ขัดแย้งกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษประการต่างๆ
3. การปราบปรามการกระทำเช่นนั้น กล่าวคือ การถือว่าการกระทำนั้นเป็นความผิดทางอาญา จะไม่มีผลเป็นการลดการกระทำที่สังคมเห็นว่าถูกต้องให้น้อยลงไป
4. หากเป็นความผิดอาญาแล้ว จะมีการใช้บังคับกฎหมายอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน
5. การใช้กระบวนการยุติธรรมทางอาญากับการกระทำดังกล่าวจะไม่มีผลทำให้เกิดการใช้กระบวนการนั้นอย่างเกินขีดความสามารถทั้งทางด้านคุณภาพและปริมาณ

¹⁹ หยุด แสงอุทัย. (2523). *ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. น. 38-45.

²⁰ เกียรติจักร วัจนะสวัสดิ์. (2551). *คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ พลสยาม พรินต์ติ้ง (ประเทศไทย). น. 2-10.

²¹ H.L.A. (1965). *Hart, Law Liberty and Morality*. California: Stanford University Press, reprinted. p. 4.

²² Herbert L. (1968). *Packer The Limits of the Criminal sanction*. California: Stanford University Press. p. 296.

6. ไม่มีมาตรการควบคุมอย่างสมเหตุสมผลอื่นๆ แล้ว นอกจากการใช้กฎหมายอาญากับกรณีที่เกิดขึ้น

จากแนวความคิดต่างๆ จะเห็นได้ว่าหลักเกณฑ์การกำหนดความรับผิดชอบและโทษทางอาญามีหลายแนวคิด จึงเป็นการยากที่จะระบุว่ารัฐมีหลักเกณฑ์อย่างใดแน่นอนตายตัวว่าการกระทำใดควรเป็นความผิดอาญาและมีโทษทางอาญา

3. วิเคราะห์

3.1 วิเคราะห์ขอบเขตการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของจำเลยซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นพิจารณา

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 แม้โดยหลักจะห้ามมิให้มีการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของจำเลยซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน²³ แต่ก็ได้มีการบัญญัติข้อยกเว้นให้สามารถเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของจำเลยซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นพิจารณาได้ในบางกรณี ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่ามีได้มีการกำหนดถึงข้อมูลประเภทใดบ้างที่กฎหมายอนุญาตให้เปิดเผยไม่ว่าจะต่อหน่วยงานรัฐหรือต่อสาธารณชน

ข้อมูลส่วนบุคคลของจำเลยซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนนั้นประกอบไปด้วยข้อมูลต่างๆมากมายที่สามารถนำมาใช้เพื่อระบุถึงตัวตนของจำเลยซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน อาทิ เช่น ชื่อ รูปถ่าย ชื่อหรือรูปถ่ายบุคคลในครอบครัว ที่อยู่ ชื่อสถานที่ศึกษา เป็นต้น ซึ่งหากพิจารณาถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายที่มุ่งจะคุ้มครองสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคลของจำเลยซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ เป็นได้จากการบัญญัติกฎหมายกำหนดให้การปกปิดข้อมูลใดๆ ที่อาจทำให้รู้ถึงตัวตนของจำเลยซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนเป็นหลัก และการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อยกเว้น ดังนั้นหากมีความจำเป็นที่จะต้องเปิดเผยข้อมูลใดๆ ที่อาจใช้ระบุตัวตนของจำเลยซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน จึงควรพิจารณาเป็นเรื่องๆ ไป ว่าข้อมูลประเภทใดที่จำเป็นและมีประโยชน์สำหรับเรื่องนั้น ก็ให้ดำเนินการเปิดเผยเท่าที่จำเป็น แต่ข้อมูลใดที่ไม่มีความจำเป็นหรือเป็นประโยชน์สำหรับเรื่องนั้นก็ให้รักษาเป็นความลับต่อไป ทั้งนี้เพื่อเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่มุ่งจะคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของจำเลยซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนนั่นเอง

ผู้มีสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลกล่าวคือ ข้อมูลส่วนบุคคลของจำเลยซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนนั้นถือเป็นข้อมูลที่มีความสำคัญอย่างมาก เป็นสิ่งที่อาจทำให้รู้ถึงตัวตนของจำเลยซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนซึ่งกฎหมายมีเจตนารมณ์ที่จะรักษาเอาไว้เป็นความลับ เพื่อสวัสดิภาพและประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชนเหล่านั้น การเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวจึงมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการจำกัดไว้เฉพาะบุคคลหรือหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องและมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ข้อมูลดังกล่าว ในการดำเนินการพิจารณาคดีจำเลยซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนหรือการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเหล่านั้นเท่านั้น แต่จากการศึกษาพระราชบัญญัติ

²³ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 มาตรา 76 และ

ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 ไม่พบบทบัญญัติใดที่กำหนดตัวบุคคลหรือหน่วยงานที่มีสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลของจำเลยซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนไว้เป็นการเฉพาะ

ผู้มีสิทธิในการรับรู้ข้อมูลส่วนบุคคลกล่าวคือ เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 มุ่งคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของจำเลยซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนเป็นหลัก ดังนั้นในการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของจำเลยซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน จึงเป็นข้อยกเว้นที่จะอนุญาตให้เปิดเผยได้ต่อเมื่อมีความจำเป็นและเหมาะสมเพื่อมิให้ข้อมูลเหล่านั้นเผยแพร่เป็นวงกว้างโดยไม่จำเป็น เพื่อให้กระทบสิทธิส่วนบุคคลให้น้อยที่สุด แต่จากการศึกษาพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 ในชั้นพิจารณามีได้กำหนดตัวบุคคลหรือหน่วยงานที่มีสิทธิในการรับรู้ข้อมูลส่วนบุคคลของจำเลยซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นพิจารณาไว้เป็นการเฉพาะ

ระยะเวลาในการเปิดเผยและเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 จากการศึกษาพบว่ายังไม่มีการบัญญัติกำหนดระยะเวลาในการเปิดเผยและเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลของจำเลยซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้วข้อมูลส่วนบุคคลของจำเลยซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนนั้นมีความสำคัญ ที่ส่งผลกระทบต่อการกลับคืนสู่สังคมของเด็กและเยาวชนเหล่านั้นเป็นอย่างมาก ดังนั้นนอกจากการเก็บข้อมูลดังกล่าวของผู้ที่มีสิทธิเข้าถึง เมื่อเด็กและเยาวชนที่ตกเป็นจำเลยนั้น เมื่อพ้นโทษออกมาก็เป็นเรื่องสำคัญเช่นเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อมิให้ข้อมูลดังกล่าวเป็นตราบาปติดตัวเด็กและเยาวชนเหล่านั้นไปจนชั่วชีวิต แม้จะได้ผ่านการแก้ไขฟื้นฟูแล้วก็ตาม

3.2 วิเคราะห์ข้อถกเถียงทางอาญาของการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของจำเลยซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นพิจารณา

โทษทางอาญา เป็นสภาพบังคับหลักทางอาญาที่สามารถใช้กับการกระทำที่เป็นความผิดทางอาญาตามกฎหมายอื่นด้วย เช่น โทษตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 ซึ่งคลุมพินิจในการกำหนดโทษ ที่ศาลจะลงแก่ผู้กระทำความผิดจะหนักเบาเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ในการลงโทษ ซึ่งหนึ่งในทฤษฎีที่มีบทบาทสำคัญในกฎหมายไทย คือ ทฤษฎีการลงโทษเพื่อเป็นการยับยั้งการกระทำความผิด อันเป็นวัตถุประสงค์ในการลงโทษผู้กระทำความผิดอยู่ 2 ประการ คือ

1. เพื่อเป็นตัวอย่างให้คนทั่วไปเห็นว่าเมื่อกระทำผิดแล้วจะต้องได้รับโทษเช่นนี้ เพื่อให้คนที่คิดจะกระทำความผิดเกิดความกลัว และไม่กล้ากระทำความผิด ถือเป็นการยับยั้งโดยทั่วไป

2. เพื่อให้ผลแก่ตัวผู้กระทำความผิดเอง มุ่งให้ผู้กระทำผิดเกิดการเข็ดหลาบไม่กล้ากระทำ ความผิดอีก เป็นการยับยั้งเป็นพิเศษ²⁴

การกระทำที่จะกำหนดโทษเพื่อให้มีผลตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว โทษสำหรับการกระทำ ความผิดนั้น กฎหมายควรจะกำหนดไว้ให้ผู้กระทำผิดนั้นได้รับความทุกข์ทรมานให้สาสม หรือ มากกว่าความพอใจที่เขาได้รับจากการทำความผิดนั้น โดยจะส่งผลให้คนในสังคมเกิดความเกรงกลัว และ ไม่กล้าทำความผิดขึ้นอีก²⁵

จากการพิจารณาทฤษฎีดังกล่าวเมื่อนำมาพิจารณากับบทกำหนดโทษของการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของจำเลย ซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน ของกฎหมายฉบับนี้ในชั้นพิจารณานั้น พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 กำหนดโทษ ของการฝ่าฝืนไว้เพียง จำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ²⁶ ผู้เขียนเห็นว่า โทษดังกล่าวไม่อาจส่งผลในการข่มขู่หรือยับยั้งผู้ที่คิดจะกระทำความผิด หรือเคยกระทำความผิดมาแล้วได้ เพราะโทษดังกล่าวเมื่อนำมาชั่งน้ำหนักเปรียบเทียบกลับผลประโยชน์ที่ผู้กระทำผิดจะได้รับจากการกระทำ ผิดนั้น กลับมีน้ำหนักมากกว่าโทษ เช่น กรณีที่สื่อมวลชนเป็นผู้กระทำผิด เมื่อชั่งน้ำหนักระหว่าง ผลประโยชน์เป็นตัวเงินที่เกิดจากการขายข่าวที่ประชาชนทั่วไปในวงกว้างให้ความสนใจ กับโทษปรับเพียง ไม่เกินสองหมื่นบาท น้ำหนักผลประโยชน์ย่อมมีมากกว่าอย่างเห็นได้ชัดเจน สื่อมวลชนย่อมเลือกที่จะ กระทำความผิดมากกว่าที่จะเกรงกลัวต่อการกระทำความผิดอย่างแน่นอน กล่าวได้ว่า การกำหนดความรับ ผิดและบทกำหนดโทษของการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของจำเลยซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน นั้น ไม่อาจข่มขู่หรือ ยับยั้งความคิดที่จะกระทำความผิดได้นั่นเอง

4 ข้อเสนอแนะ

การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามกฎหมายข้อมูลข่าวสารของประเทศไทย²⁷ นี้ครอบคลุมเฉพาะ ข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งคล้ายคลึงกับการเกิดกฎหมายคุ้มครอง ข้อมูลส่วนบุคคลในหลายประเทศ เช่น ประเทศแคนาดา ใน ปี พ.ศ. 2523 ได้มีการประกาศใช้กฎหมาย คุ้มครองสิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และกฎหมายคุ้มครองความเป็นส่วนตัว โดยในส่วนของกฎหมายคุ้มครอง ความเป็นส่วนตัวนั้น จะมีขอบเขตเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองของ ภาครัฐเท่านั้น ประเทศแคนาดาเพิ่งจะมีการออกกฎหมายเพิ่มเติมเพื่อให้มีการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลใน ภาคเอกชนด้วยใน ปี พ.ศ. 2544 ประเทศออสเตรเลียก็เป็นอีกประเทศหนึ่งที่กฎหมายแม่บทเกี่ยวกับการ

²⁴ อัจฉริยา ชูตินันท์. (2552). กฎหมายเกี่ยวกับคดีเด็ก เยาวชนและคดีครอบครัว (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: วิทยุ ชน.

²⁵ แหล่งเดิม. น. 140.

²⁶ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 มาตรา 192

²⁷ ชั่งทอง โอภาสศิริวิทย์. (ธันวาคม, 2547). “การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและความเป็นส่วนตัวในประเทศไทย: ปัจจุบันและอนาคต.” วารสารนิติศาสตร์. ปีที่ 34.

คุ้มครองความเป็นส่วนตัวซึ่งประกาศใช้ใน ปี พ.ศ. 2531 โดยเมื่อเริ่มประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้ ก็จะจำกัด การบังคับใช้เฉพาะข้อมูลส่วนบุคคลที่ถูกจัดเก็บโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐเท่านั้น แต่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม กฎหมายนี้ให้มีผลบังคับใช้กับเอกชนด้วยในปี พ.ศ. 2544

การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งบัญญัติไว้ในหมวด 3 “ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลตาม พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540” แม้มีเพียง 5 มาตรา แต่เมื่อพิจารณาโดยละเอียด ประกอบกับบทบัญญัติตามตราอื่นๆ ของกฎหมายนี้แล้ว จะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของ ราชการ พ.ศ. 2540 มีเนื้อหาและหลักเกณฑ์ในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลหรือความเป็นส่วนตัวเทียบได้ กับมาตรฐานของต่างประเทศ โดยมีหลักสำคัญดังนี้

(1) การกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดเก็บหรือจัดให้มีระบบข้อมูลส่วนบุคคลที่ชัดเจน บัญญัติไว้ใน มาตรา 23 วรรค 2 ว่า ให้องค์กรของรัฐต้องแจ้งให้เจ้าของข้อมูลทราบล่วงหน้าหรือพร้อมกันกับการ ขอข้อมูลถึงวัตถุประสงค์ที่จะนำข้อมูลมาใช้ ลักษณะใช้ข้อมูลตามปกติรวมทั้งยังกำหนดให้หน่วยงานของ รัฐต้องชี้แจงให้เจ้าของข้อมูลทราบว่ากรณีที่จะขอข้อมูลนั้นเป็นกรณีที่สามารถให้ข้อมูลได้ด้วยความสมัครใจ หรือเป็นกรณีที่มีกฎหมายบังคับ

(2) การให้เจ้าของข้อมูลยินยอม หลักสำคัญยิ่งประการหนึ่งในเรื่องการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล คือความยินยอมของเจ้าของข้อมูลโดยกฎหมายบัญญัติให้การจัดเก็บ การนำไปใช้ และการนำไป เผยจะต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล ทั้งนี้ การไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์นี้จะทำได้เฉพาะที่ กฎหมายยกเว้น ซึ่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 มาตรา 24 ก็ได้บัญญัติไว้อย่าง ชัดเจนว่า หน่วยงานของรัฐจะเปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่อยู่ในความดูแลของตนต่อหน่วยงานของรัฐ แห่งอื่นหรือผู้อื่น โดยปราศจากความยินยอมเป็นหนังสือของเจ้าของข้อมูลที่ให้ไว้ล่วงหน้าหรือในขณะนั้น มิได้ เว้นแต่ที่กฎหมายกำหนดยกเว้นไว้

(3) การจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลเฉพาะเท่าที่จำเป็น ตามหน้าที่ขององค์กรนั้น ดังนั้น ในการ จัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลของบุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือเรื่องหนึ่งเรื่องใดจึงต้องตั้งคำถามว่ามีความจำเป็นจริงๆ ที่ต้องเก็บหรือไม่ ซึ่งตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 มาตรา 23 วรรคแรก (1) ได้ บัญญัติให้หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีระบบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลเพียงเท่าที่เกี่ยวข้อง และจำเป็นเพื่อ ดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์เท่านั้น

(4) การนำข้อมูลไปใช้หรือเปิดเผย หรือเก็บไว้ให้ดำเนินการเท่าที่จำเป็น ตามหลักการนี้ หน่วยงานซึ่งมีการจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องรับผิดชอบการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้หรือไปเปิดเผย เฉพาะตามขอบเขตของวัตถุประสงค์และตามที่ได้รับ ความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลเท่านั้น

(5) ความครบถ้วนถูกต้องของข้อมูลส่วนบุคคลที่มีการจัดเก็บนั้น โดยหลักแล้วหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องจะต้องควบคุมให้มีความถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน ทั้งนี้ เพื่อให้การนำไปใช้หรือไปเปิดเผยตามที่ อำนาจหน้าที่หรือตามที่กฎหมายกำหนดไม่กระทบเสียหายต่อเจ้าของข้อมูล พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร ของราชการ พ.ศ. 2540 ได้บัญญัติไว้ตามมาตรา 23 วรรคแรก (2) (4) ให้พยายามเก็บข้อมูลข่าวสารโดยตรง

จากเจ้าของข้อมูล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่จะกระทบถึงประโยชน์ได้เสียโดยตรงจากเจ้าของข้อมูล และตรวจสอบแก้ไขข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลในความรับผิดชอบให้ถูกต้องอยู่เสมอ

(6) มีระบบรักษาความปลอดภัยให้กับข้อมูลส่วนบุคคล หน่วยงานต่างๆ จะต้องมีการควบคุมดูแลการรักษาหรือการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดเก็บหรือเป็นไปตามความยินยอมของเจ้าของข้อมูล รวมทั้งมีมาตรการป้องกันมิให้มีการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้โดยไม่เหมาะสมหรือเป็นผลร้ายต่อเจ้าของข้อมูล โดยกำหนดความปลอดภัยดังนี้ 1) ต้องจัดระบบรักษาความปลอดภัยให้แก่ระบบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล 2) เมื่อมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลตามที่กฎหมายกำหนดยกเว้นให้ดำเนินการได้โดยไม่ต้องขอรับการยินยอมจากเจ้าของข้อมูล หน่วยงานรัฐยังคงมีหน้าที่จะต้องจัดเก็บบัญชีแสดงไว้ให้สามารถตรวจสอบได้ว่าได้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลให้แก่บุคคลใดและเมื่อใด

(7) มีระบบบริหารจัดการข้อมูลส่วนบุคคลที่โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ ประชาชนที่เกี่ยวข้องสามารถรู้นโยบาย หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลขององค์กรนั้นๆ ซึ่งมีการแถลงให้ทราบโดยเปิดเผย ซึ่งในส่วนของพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ก็ได้มีการบัญญัติในลักษณะคล้ายคลึงกับการกำหนด Privacy Policy ในภาคเอกชน โดยได้บัญญัติไว้ในมาตรา 23 บรรทัดแรก (3) ให้หน่วยงานของรัฐจะต้องมีการพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาเกี่ยวกับนโยบายหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติของระบบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลของหน่วยงานของตนในเรื่องต่อไปนี้ เช่น ประเภทของบุคคลที่มีการจัดเก็บ ประเภทของระบบที่ใช้ในการจัดเก็บ ลักษณะการนำข้อมูลไปใช้ตามปกติ วิธีการขอตรวจสอบหรือขอแก้ไข โดยเจ้าของข้อมูลและแหล่งที่มาของข้อมูล

(8) การใช้สิทธิเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลของตนเองถือว่าเป็นสิทธิที่ได้รับการรับรองในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของทุกประเทศ และสิทธิที่จะขอให้แก้ไขข้อมูลให้ครบถ้วนถูกต้องหากมีข้อบกพร่องก็ต้องเป็นไปเฉพาะตามที่กฎหมายบัญญัติไว้อย่างชัดเจนเท่านั้น

(9) มีสิทธิร้องเรียนหน่วยงานที่ปฏิบัติฝ่าฝืนกฎหมาย เพื่อให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล กฎหมายจึงบัญญัติให้ประชาชนมีสิทธิร้องเรียนหน่วยงานที่มีการจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคล กรณีหน่วยงานดังกล่าวไม่ปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าวได้ เพื่อพิทักษ์สิทธิของตนเองและเพื่อให้มีการปฏิบัติที่ถูกต้อง

หลักการที่จะต้องมีการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลขององค์กรในการปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามที่กฎหมายบัญญัติ การกำหนดให้ทุกหน่วยงานทุกองค์กรต้องมีการกำหนดผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจนในการดำเนินการบริหารจัดการระบบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลขององค์กร จะมีส่วนอย่างสำคัญที่จะทำให้การปฏิบัติเรื่องข้อมูลส่วนบุคคลเป็นไปได้อย่างถูกต้องตามหลักเกณฑ์และแนวทางตามที่กฎหมายกำหนดดังที่กล่าวมาแล้วทั้ง 9 ประการ

- หากใช้ระบบเชื่อมต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์หรือคอมพิวเตอร์ จะต้องเป็นการส่งผ่านข้อมูลเฉพาะข้อมูลตามความจำเป็นรายกรณี มิใช่เข้าถึงหรือเชื่อมต่อระบบข้อมูลส่วนบุคคลทั้งหมด และยังคงต้อง

มีระบบรักษาความปลอดภัยข้อมูลที่ดีที่มีประสิทธิภาพ สามารถตรวจสอบทะเบียนบุคคลที่เข้าถึงได้ เพื่อให้สามารถตรวจสอบได้ว่า ผู้ที่เข้าใช้ข้อมูลเป็นผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายหรือไม่ และได้นำข้อมูลไปใช้เฉพาะตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายหรือไม่ ฯลฯ นอกจากนี้ยังได้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้หลักการขอคำยินยอม ตั้งแต่ขั้นเก็บข้อมูลมาใช้ประโยชน์ด้วย เช่น การเก็บข้อมูลของบุคคลต่างด้าวที่มาประกอบอาชีพในประเทศไทย

- การวินิจฉัยสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลของตน ซึ่งปัจจุบันมีหน่วยงานรัฐเพียงร้อยละ 35 ที่รายงานว่าดำเนินการแล้ว ก็อาจจะบอกได้ว่าหน่วยงานรัฐยังมีความรู้ ความเข้าใจ หรือตระหนักต่อความสำคัญของการดำเนินการด้านการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลไม่มากนัก แม้โดยวัฒนธรรมการปฏิบัติในเรื่องข้อมูลส่วนบุคคล หน่วยงานของรัฐจะปกปิดเป็นหลักแล้วก็ตาม จึงเห็นควรที่หน่วยงานกลางที่รับผิดชอบเรื่องนี้เป็นสำนักงานข้อมูลข่าวสารของราชการจะต้องมีมาตรการในการดำเนินการเพิ่มเติม ดังนี้

(1) เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจให้หน่วยงานของรัฐตระหนักถึงความสำคัญของการมีระบบการคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานรัฐ

(2) เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจให้หัวหน้าของหน่วยงานรัฐ และเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานรัฐ ผู้รับผิดชอบระบบ

(3) มีมาตรการสอดคล้อง กำกับ และแก้ไขการป้องกันการละเมิดหลักการหรือบทบัญญัติของกฎหมายในเรื่องการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และความเป็นส่วนตัว ให้มีรูปธรรมที่ชัดเจนและต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดมาตรฐานการปฏิบัติของหน่วยงานต่างๆ ของรัฐที่ถูกต้องต่อไป เช่น เรื่องการเผยแพร่ภาพและข่าวสารที่กระทบต่อเกียรติยศ ชื่อเสียง หรือรุกรานความเป็นส่วนตัวของบุคคลเกินสมควร ซึ่งสามารถป้องกันได้จากการควบคุม กำกับ การปฏิบัติ ของหน่วยงานของรัฐให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

- ข้อมูลส่วนบุคคล หมายถึง ข้อมูลข่าวสารใดๆ อันทำให้ระบุตัว หรืออาจระบุตัวบุคคลของบุคคลธรรมดาได้ (เจ้าของข้อมูล) นอกจากนี้กฎหมายในบางประเทศกำหนดให้เสียง และภาพ ที่ระบุตัวและสามารถระบุตัวได้ เป็นข้อมูลส่วนบุคคลด้วย เช่น ลักเซมเบิร์ก สวีเดน เดนมาร์ก เป็นต้น

1. ควรแก้ไขบทบัญญัติของพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ในเรื่องการอนุญาตให้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งอาจนำไปสู่การระบุตัวตนของเด็กและเยาวชน โดยการบัญญัติเพิ่มเติมเกี่ยวกับขอบเขตการเปิดเผย หรือการเผยแพร่ข้อมูล ต่อไปนี้

- 1.1 บุคคล หรือผู้มีสิทธิในการร้องขอ รับรู้ เข้าถึงข้อมูลหรือมีสิทธิเผยแพร่ข้อมูล
- 1.2 ผู้มีหน้าที่ในการตรวจสอบ และพิจารณาอนุญาตคำขอให้เปิดเผย หรือเผยแพร่
- 1.3 ประเภทของข้อมูลที่อนุญาตให้ทำการเปิดเผยได้
- 1.4 วิธีการ และระยะเวลาในการเปิดเผย หรือเผยแพร่ข้อมูล
- 1.5 ขอบเขต และความจำเป็นอย่างอื่นที่ต้องมีการเปิดเผยหรือเผยแพร่ข้อมูล

2. ควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับบทกำหนดโทษของพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 โดยกำหนดให้มีบทกำหนดโทษที่รุนแรง

มากขึ้น และมีการจัดสรรการลงโทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิด เป็นการส่งผลในการข่มขู่หรือยับยั้งผู้
ที่คิดจะกระทำความผิดหรือกระทำความผิดซ้ำอีก โดยหากผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล โดยสภาพไม่
สามารถบังคับโทษจำคุกได้ ก็ต้องได้รับโทษปรับเป็นเงินจำนวนที่มาก โดยอาจจะบัญญัติอัตราโทษขั้นต่ำไว้
และให้อำนาจศาลสามารถกำหนดเพิ่มอัตราโทษได้ตามพฤติการณ์และในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นบุคคล
ธรรมดา ต้องกำหนดทำให้สูงขึ้นกว่าเดิม และบัญญัติกำหนดโทษไว้เพียงขั้นต่ำแต่ไม่กำหนดโทษขั้นสูง
เอาไว้ เพื่อให้ศาลสามารถกำหนดโทษได้โดยพิจารณาจากพฤติการณ์ และเพื่อให้ได้สัดส่วนกับความเสียหาย
กำหนดนโยบายในการปฏิบัติงานที่มุ่งเน้น การดูแลเด็กและเยาวชนให้ห่างไกลจากการกระทำ
ความผิด ไม่กลับมาก่อทำผิดซ้ำอีก และกรณีที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นแล้ว ต้องมุ่งเน้นให้ความสำคัญ
กับการคุ้มครองสิทธิ และการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนมากไปกว่าการลงโทษเด็กและเยาวชนเหล่านั้น

บรรณานุกรม

- กฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวแก่คดีเด็กและเยาวชน ค.ศ.
1985 (กฎแห่งกรุงปักกิ่ง)
- กติการระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966
- กุลพล พลวัน. (2547). **สิทธิมนุษยชนในสังคมโลก** (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2551). **คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ พลสยาม พรินต์ติ้ง
(ประเทศไทย).
- ชังทอง โอภาสศิริวิทย์. (ธันวาคม, 2547). “การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและความเป็นส่วนตัว ในประเทศ
ไทย: ปัจจุบันและอนาคต.” วารสารนิติศาสตร์. ปีที่ 34.
- ชูชีพ ปิ่นชะคีรี. (2525). **การละเมิดสิทธิส่วนตัว**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บรรเจิด สิงคะเนติ. (2547). **หลักพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามรัฐธรรมนูญ**
(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : วิทยุชน.
- บวรศักดิ์ อุวรรณ โณ. (2538). **กฎหมายมหาชน เล่ม 3 ที่มาและนิติวิธี**. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- ปิยะวดี เดียวตระกูล. (2557). **การคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชนในการดำเนินคดีอาญา: ศึกษาปัญหาและ
ผลกระทบอันเกิดจากการไม่ไอนคดีเด็กและเยาวชนตามมาตรา 96 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชน
และครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553**. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ผจญ คงเมือง. (2550). **หลักกฎหมายมหาชน**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2533

มาตาลักษณ์ ออรุ่งโรจน์, เพียว ศรีแสงทอง, ชัชวาล เทียมถนอม และปิติ โพธิ์วิจิตร. (2551). **โครงการวิจัย เพื่อติดตามประเมินผลการจัดให้มีสหวิชาชีพในการสอบปากคำเด็กตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133 ทวิ**. สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วรพจน์ วิสรุตพิชญ์. (2538). **สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ**. กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2538

วรพจน์ วิสรุตพิชญ์. (2540). **หลักการพื้นฐานของกฎหมายปกครอง**. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล. (2537, กันยายน-ตุลาคม). “มาตรฐานการปฏิบัติต่อเด็กที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำ ความผิดตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก.” วารสารดุลพາห.

หยุด แสงอุทัย. (2523). **ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อัจฉริยา ชูตินันท์. (2552). **กฎหมายเกี่ยวกับคดีเด็ก เยาวชนและคดีครอบครัว (พิมพ์ครั้งที่ 3)**. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

H.L.A. Hart. (1965). **Law Liberty and Morality**. California: Standford University Press, reprinted.

Herbert L. (1968). **Packer The Limits of the Criminal sanction**. California: Standford University Press.